

Универзитет у Београду
Факултет политичких наука

Докторске студије политикологије

Тема: Жене терористи у самоубилачким нападима

Предмет: Отворени докторски семинар

Професор:

Проф. др Драган Симеуновић

Студент:

Сања Клисарић

Бр.индекса 27/2016

Београд,
април 2018. године

У складу са израдом докторске дисертације у области тероризма, једно поглавље мог рада носиће наслов „ Жене терористи у самоубилачким нападима “.

Увод

Током последње деценије суочавамо се са различитим опасностима попут нуклеарног оружја, могућностима пандемије, еколошке катастрофе и тероризма. Као веома застрашујућ феномен у оквиру тероризма издваја се самоубилачки тероризам. А као појава унутар те појаве која скреће пажњу више него нека друга терористичка активност је интензивирана појава жена бомбаша самоубица.

На основу неморалности и бруталности овај вид тероризма предњачи у односу на све друге. Рањивост система је већа у самоубилачком терористичком нападу, него у ма ком другом виду тероризма, као и таргетирање голоруког цивилног становништва, што за последицу има ширење страха и постизање циља терористичке организације која шаље поруку политичкој или националној структури против које је напад и усмерен.

Иако је тероризам стар колико и човечанство, медији га саопштавају у оним оквирма у којима поред чињеница о актуелном дешавању, сензација и ексклузивност такве вести путем медија криви чињеничну слику самог феномена остављајући утисак да је тероризам појава модерног доба.

По речима Драгана Симеуновића тероризам као сложени облик политичког насиља представља мултикомплексан феномен. Обележен је насиљем, неопходном тајношћу, фактором изненађења, динамизмом, процесуалношћу, систематичношћу, организованошћу и континуитетом деловања, изазивањем страха, брахијалношћу,

организованим и планским деловањем.¹ Тероризам има интенцију испољавања ретко над стварним и потенцијалним противницима, а често над невиним жртвама.²

Тачно је да се жене појављују учесталије у терористичким акцијама последњих година, али вид сензације са којим се такве вести саопштавају у медијима има такав садржај да он делује тако као да је појава жена у тероризму потпуно, нов, изолован феномен нашег времена, што није тачно.³ Као ни прикази у којима се истиче да су жене терористи искључиво везане за ислам и да се појављују само у исламистичким терористичким акцијама.⁴

Појава жена у тероризму се бележи у Русији као држави за коју се сматра да је имала прву терористичку организацију у виду нихилистичког покрета „Народна воља“ који се средином деветнаестог века ширио међу руском интелигенцијом и изазивао радикализам у својим редовима имајући по први пут забележено активно учешће жена.

„Народна воља“ настала као наредни корак два претходна покрета која су сузбијена: „Земља и воља“, те након ње „Слобода или смрт“. Из покрета „Слобода или смрт“ настаје „Народна воља“ која је била обузета идејма слободе живота, говора, мисли, те и формирањем идеолошки здравијег друштва у коме не би било сурово потлачених и где би слобода била имератив.

Мотив ове терористичке групације није био преузимање власти већ ослобађање села од претходне организације и омогућавање формирања здравијег социјалног корпуса у сеоским срединама. Транспарентно су позивали на терор и немире водећи се ставом да од својих циљева неће одустати. Централно тело ове терористичке организације био је Извршни комитет који је цара Александра Другог осудио на смрт позивајући се на злочине почињене над руским народом.

Ескалација радикалних идеја инструментализована је 13.марта 1881. године када је у Санкт Петербургу убијен руски цар Александар Други Николаевич император сверуски, цар пољски и велики кнез фински.

¹ Симеуновић Д, *Тероризам*, Едиција Кримен, Београд, 2009, стр. 66.

² Симеуновић Д, *Политичко насиље*, Радничка штампа, Београд, 1989, стр.132.

³ Gentry C.E. and Sjoberg, L, *Women, Gender and Terrorism*, The University of Georgia, Atalanta, GA, 2001, str. 58.

⁴ Gentry C.E. and Sjoberg, L, *Women, Gender and Terrorism*, The University of Georgia, Atalanta, GA, 2001, str. 62.

Његова смрт је ојачала државну борбу против Народне воље као и интенције његовог наследника Александра Трећег да сузбије терористичку организацију што му је и пошло за руком.

Тероризам се поново јавља у Русији почетком 20. века кроз партију социјалдемократа (Социјална револуционарна партија) који су низом атентата (између којих су и убиства два министра, као и великог кнеза Сергеја Александровича). Оно због чега је оволико речи о почецима терористичких акција у Русији је чињеница да је у редовима ових терористичких организација запажено учешће жена.⁵

Након ових терористичких организација која се бележе у Русији, значајно је кратко поменути и учешће жена у терористичким акцијама широм света, те на основу распрострањености показати присуство жена у терористичким акцијама као светски феномен.⁶

У Перуу у оквиру терористичке организације „Светли пут“ која је активна од 1980. године жене су биле значајни чланови. Учешће жена је забележено и у терористичкој организацији „Северна Ирска“, као и значајна заступљеност жена у терористичкој организацији Ослободилачки тигрови тамилског елама познатој по регрутацији и деце и жена у своје редове. Радничка партија Курдистана, милитантна организација која је оперисала на тлу Турске у периоду од 1984. до 2013. године, такође је међу својим члановима имала и жене. Свакако и Хамас у Палестини има значајан број жена у својим редовима. Карактеристична терористичка организација је Запатистичка војска националног ослобођења у Мексику која броји велику учесталост жена у својим оквирима делања. Такође и Абу Сајаф на Филипинима као фракција Исламске државе Ирака и Леванта у својим акцијама има жене. Талибани у Авганистану, Револуционарне оружане снаге Колумбије, Бадер- Мајнхоф терористичка организација у Немачкој, Црвене бригаде у Италији, ЕТА, Јапанска црвена армија, Чеченски покрет отпора, Ведер анерграуд у Америци све су терористичке организације у којима је учесталост жена била нормална појава. Па, ипак самоубилачки бомбашки тероризам је појава новијег датума о чему ће више бити речено у даљем тексту.

⁵ Gentry C.E. and Sjoberg, L, *Women, Gender and Terrorism*, The University of Georgia, Atalanta, GA, 2001, str. 58.

⁶ У овом делу рада поред прве терористичке организације у Русији, остале терористичке организације у којима су учеснице жене биће само побројане без анализе.

У свим терористичким организацијама жене имају задужења и позиције релевантне њиховим колегама мушког пола. Идентитет терористе не ограничава се на пол и самим тим није новији феномен појава жена терориста, али је све учесталији како и сам тероризам нараста. Узроци прикључивања жена терористичким акцијама отварају све више научних полемика. Све учесталијом појавом жена терориста запажа се и нарастајућ феномен жена терориста у самоубилачким нападима.

На основу података последњих двадесет година двадесетог века па све до 2007. године у самоубилачким терористичким нападима учествовало је око 26% жена⁷. До почетка двадесетпрвог века жене углавном нису имале улоге које су биле везане за прву линију политичке борбе за остварење циљева терористичке организације чију идеологију подржавају. Кроз историју гледано жене су много дуже биле жртве насиља, него што су иницирале насиље. Тај стереотип је заживео до данас. И у складу са тим, промишљања безбедносне структуре о „крхости“, „скромности“ и „повученој“ улози жена се и доводе у заблуду. Овај стереотип је можда и највише допринео невидљивости жена бомбаша самоубица за безбедносне структуре. А управо он је омогућио најперфидније, најбруталније и најнеочекиваније самоубилачке терористичке нападе од стране жена. Фактор изненађења као значајан принцип промишљања терористичког организационог система управо се тим типом логике и води. Иако су од 1970.тих година жене све више узимале улога у тероризму, њихова улога све до краја двадесетог века углавном није била фронтална линија политичког конфликта.

Последњих година све учесталија је појава жена у терористичким самоубилачким нападима, а та чињеница импликује општи закључак да ће жене у будућности, као последица еволуције тероризма све више узимати улога у тероризму. Свакако да се улога жена у тероризму последњих педесет година променила, стога је логичан ток даљег и интензивнијег учешћа жена у самоубилачким терористичким организацијама.

⁷ Ness, Sally Ann, *Terrorism: the landscaping of consumption and the Darker Side of Place*, *American Ethnologist*, New York, 2005. стр. 118-140.

и

Cunningham, Karla, *Countering Female Terrorism*, Rand Corporation, Pittsburgh, Pennsylvania, 2007.

Различите епохе имале су различите видове укључености жена у тероризам. Улога жена у једноставнијом операцијама почела је да се мења '80. година двадесетог века. У том периоду жене су почеле да се истичу у далеко маркантнијим улогама.

Жене су далеко више учиниле у самоубилачким бомбашким нападима, него у логистици, регрутовању, па чак и лидерским позицијама у терористичким организацијама. Та еволуција довела је до еволуције тероризма.

Потреба тероризма за женама бомбашима самоубицама

Историјски извори који се баве проучавањем жена терориста веома су оскудни. Има података да су жене учествовале у криминалним радњама, али њихова инволвираност у терористичке организације је феномен стар педесетак година. Жене су припаднице различитих терористичких организација широм света.

Терористичке организације брзо су увиделе успешност напада које због своје традиционално прихваћене улоге, жене могу да изведу и у зависности од идеологије и циљева у терористичким организацијама широм света жене се регрутују као бомбаше самоубице, асасини, борци на фронту, уједно као и саветници, организатори, преносиоци порука, те и низ традиционалних улога које су инкорпориране у њихову позицију у терористичкој организацији.

Сам самоубилачки тероризам изазива много пажње и дубоког промишљања стручне јавности о својој појави и све већој заступљености међу женском популацијом. Утицај који имају самоубилачки бомбашки напади у којима су извршиоци жене има изузетан психолошки ефекат на људе не само због изненађења које носи са собом већ и због броја цивила који су настрадали прилоком извођења напада. А тај утицај на људе свакако се пресликава на целокупану политичку елиту одређеног друштва као и

институције те политичке структуре које представљају оно друштво или политике ка којима је терористички напада усмерен.

Само проучавање бомбашког самоубилачког тероризма представља мултидисциплинаро истраживање које би требало да укључи анализу не само жена терориста већ и њиховог животног и друштвеног окружења, анализу личности које су им биле блиске и које су могле имати утицаја на њихов избор о прикључивању самоубилачком тероризму.

У циљу сузбијања овог феномена једна од неопходних мера је увести констатну надоградњу безбедносних система и профилизацију личности које раде на регрутовању нових чланица, као и низ многих других ставки безбедносног оквира које су релевантне за сузбијање терористичких напада овог типа, а припадају озбиљним, мултидисциплинарним и аналитичким студијама.

Психолошка профилизација жена бомбаша самоубица своди се на веома мали проценат жена бомбаша самоубица чији су се напади спречили, али је то превише мали узорак да би могла да се уради општа психолошка анализа. Али чак и тај мали узорак доводи до закључка да су жене бомбаша самоубице само инструмент много озбиљнијег и прорачунатог система терористичке организације која води психолошки рат са бруталним последицама, а психолошка анализа лидера тих организација остаје енигма.

Па, ипак, могу се наслутити оквири психолошког профила. Иако већина људи на први мах помисли да је чин самоубиства у бомбашком нападу доказ о менталној оболелости особе, статистике показују другачије. Управо је чињеница да су жене бомбаша самоубице биле у највећем броју случајева самоиницијативно припремане за такве нападе при чему уколико постоје подаци не уочава се ни један показатељ о лудилу или некој психичкој поремећености која је те жене навела на овакав чин. Много других параметара је утицало на њихово учешће, док је психички оквир веома несигуран и непоуздан извор информација.

Специфично у самоубилачком терористичком нападу, жена свој сопствени живот носи као оружје којим ће у смрт зарад циљева своје терористичке организације повести

што већи број цивила уз постизање примарног циља који може бити и нека конкретна политичка личност.

Можда најширу и најлегитимнију дефиницију самоубиства је дао Емил Диркем⁸ који каже да самоубиство представља све ситуације у којима је исход смрт као последица директног или индиректног делања саме жртве, а то делање само по себи може бити позитивно или негативно, док жртва свакако зна исход тог делања.

Треба поменути да је чин самоубиства као и највећи број реакција на појаве изазваних од стране људи културолошки маркиран, те је кроз историју било периода када се самоубиство у одређеном културном садржају сматрало узвишеним и поштованим чином.⁹

У покушају дефинисања самоубилачког тероризма наслућују се једнаки проблеми као и при дефинисању тероризма. У својим анализама Рохан Гунаратна¹⁰ каже да самоубилачки тероризам представља спремност појединца да жртвује сопствени живот зарад политичког циља и уништења одређене мете, те као финални циљ терористе који је војно, физички и ментално истрениран је да изврши терористички напад губећи том приликом и сопствени живот.

Самоубилачки тероризам има веома велики степен остварења циља и као такав омогућава да жене као извршиоци терористичких самоубилачких напада тај проценат успешности акције дигну на још виши ниво. А ова чињеница представља суштински мотив којим се терористичке организације руководе приликом регрутовања жена за будуће улоге бомбаша самоубица.

Бомбашки самоубилачки напад представља веома ефикасан метод који поред значајне симболике обилује и свестраношћу.¹¹ Жене као бомбаше самоубице остављају поред веће успешности и значајно већи степен ужаса пред терористичким нападом у јавном мњењу, те се постизање страха и изненађења као веома битне ставке

⁸ Durkheim, Emile, *Suicide*, Routledge, London, 2002.

⁹ Бошковић, М, *Криминалистика методика*, Полицијска академија, Београд, 1998, стр. 54.

¹⁰ Gunarathna, Rohan, *Countering Extremism*, Imperial College Press, London. 2013.

¹¹ Crenshaw, M, *Explaining Suicide Terrorism: A Review Essay*, Security studies 16, Taylor and Francis Group, USA 2007, стр. 141.

самоубилачког тероризма дижу на већи ниво, а то свакако представља битне циљеве терористичких организација у борби коју воде за остварење својих идеологија.

Временом улога жена у терористичким организацијама еволуирала је од њихове благе позиције задужене да интелегибилне, искључиво менталне и помоћне активности до позиције бруталних убица и бомбаша самоубица. Значајан је ход преласка из почетне улоге осамдесетих година двадесетог века до улоге коју сада жене имају у терористичким организацијама. Низ историјских, социјалних, културних, економских, политичких, психолошких и личних фактора који су довели до тога.

Широм света жене су имале запажене улоге у терористичким организацијама. У комунистичким организацијама жене су третиране као чланови једнаки мушкарцима. Улрике Мајнхоф и Фусако Шигенобу обе су биле лидери својих организација које су следиле комунистичку идеологију.

„Сјајни пут“ је такође представљао еманципацију жена. У почетку само су две жене биле припаднице ове терористичке организације у Перуу, да би временом њихов број порастао на 30-40%, а учесталост жена у терористичким нападима 50% у односу на укупан број напада.

ЕТА и Тамилски тигрови су такође старовали као терористичка организација која даје шансу женама да покажу своју моћ и дају допринос борби. С годинама број жена у терористичким организацијама је нарастао, а и њихове улоге су се мењале, да би почетком 1990.тих жене чланице Тамилских тигрова почеле да извршавају самоубилачке терористичке нападе. Такође, тих година и чеченски терористи почињу у својим нападима да користе жене бомбаше самоубице.

Секуларна сиријска социјална национална партија имала је своју прву жену терористу 1985. године која је извела самоубилачки бомбашки напад на конвој одбрамбених израелских снага у Либану. Седамнаестогодишња девојка звала се Сана Мекхаидали и прилоком бомбашког терористичког напада је убила пет израелских војника.

По узору на овај вид напада и етно национална терористичка организација Тамилски тигрови имала је елитни одред који су чиниле само жене и назив тог одреда познат је под именом „Црне тигрице“.¹²

Током 1990. до 2000. година нараста учешће жена у терористичким организацијама и то у улогама бомбаша самоубица. Као доказ успешности жена у извођењу терористичких акција чак и религиозне терористичке организације укључују све више жена у бомбашке нападе самоубилачког тероризма.¹³

Терористичке организације на тлу Африке традиционално због вишедеценијских ратних сукоба на овом подручју имају жене у својим одредима јер историја конфликта на тлу Африке бележи укљученост жена у терористичке акције далеко пре него што су се оне у тим улогама показале на западу. Оно што значајно повећава укупан број жена у терористичким акцијама је веома велико прикључивање жена бомбаша самоубица у тероризам у Нигерији, посебно у терористичкој организацији Боко Харам.¹⁴ Културолошки концепт запада и представља жену као неприлагођену самоубилачком бомбашком тероризму, док заправо у културама где су жене уобичајена појава у ратним сукобима овај феномен није културолошки шок и прекид родних и друштвених стереотипа о женама, већ свакодневица. Па, чак и у тим друштвима у којима је уобичајена улога жена у самоубилачком тероризму као што је случај у Нигерији, улогу жена бомбаша самоубица не узимају стереотипно слабе, повучене, са судбином помирене и крхке жене, него предузимљиве и ратоборне, одлучне у одбрани себе, својих заједница и идеологија.¹⁵

Најучесталија укљученост жена у самоубилачки тероризам запажена је у Чеченији и Палестини. У Чеченији је основни мотив освете, док се Палестина поред освете води

¹² O'Rourke, L. What's special about female suicide terrorism?. Taylor and Francis *Security Studies*, (18), 2009. стр. 681-718.

¹³ Davis, J. *Women and Radical Islamic Terrorism: Planners, perpetrators, patrons?*, Strategic Datalink, Ontario : The Canadian Institute of Strategic Studies, 2006. стр.2

¹⁴ Ness, Sally Ann, *Tourism. Terrorism: the landscaping of consumption and the Darker Side of Place*, American Ethnologist, New York, 2005. стр. 118-140.

и

Cunningham, Karla, *Countering Female Terrorism*, Rand Corporation, Pittsburgh, Pennsylvania, 2007.

¹⁵ Sjoberg, L. and Gentry, E Caron, *Mothers, monsters, whores: Women's violence in global politics*, Zed Books Ltd, London, 2007, стр-14

идејма о повратку својих територија од Израела и потпуно истребљење ционистичких идеја. Овом приликом значајно је напоменути да комунистичке организације типа Маости у Индији и Непалу такође користе жене као фронталне фигуре својих редова, али не и у самоубилачким нападима. Оне су герилски ратници. И до сада нису зебележени бомбашки самоубилачки напади што имплицира могућност да једног дана и они у то прерасту.

Након терористичког напада Хамаса који је извела прва жена бомбаш самоубица јануара 2004.године, шеик Ахмед Јасин, духовни вођа Хамаса, изјавио је да су жене нова снага цихадистичке борбе. Две године раније 2002. када је Фатах користила жене у самоубилачким нападима исти лидер позивајући се на цитате Курана је осудио употребу жена у терористичким акцијама. Свакако, ова изјава се не сматра релевантном истини и поузданом што се две године касније и увидело. Оваква и слична реторика била би само пример у низу лицемерних изјава које су се могле чути од 1980.тих у првој Интифади¹⁶ када су жене почеле да узимају учешћа у самоубилачким нападима у Палестини.¹⁷ Куран даје довољно простора за мимикрију ради постизања циљева у цихадистичкој борби, стога речи овог типа увек треба узимати са много резерве.

Већа операционална функционалност, значајнији публицитет, стимулација за повећање нових регрута и међусобно такмичење терористичких организација истог типа које све чешће учешће жена у самоубилачким бомбашким нападима величају као изузетне домете своје организације представљају разлоге за све већу појаву жена бомбаша самоубица.¹⁸

У почетку постојала је нелагодност да се жене физички проверавају јесу ли наоружане. Такође, мање сумње је изазивао мушкарац у друштву жене, од мушкарца који

¹⁶ Прва Интифада је побуна Палестине против Израелске окупације и она је трајала од децембра 1987.год до 1993.год. Друга Интифада представља интензивирани Израелско-Палестински сукоб у периоду од 2000.до 2005.године.

¹⁷ Regular, A., Hamas leader: jihad is an imperative for women too. 2004.

Haaretz. Преузето са: <http://www.haaretz.com/printedition/news/hamas-leader-jihad-is-an-imperative-for-women-too-1.110997>

¹⁸ Hulan, R. Y, *Women suicide bombers: An invisible or viable threat*, Canadian Forces College, Toronto, Canada, 2011 стр.17

би био сам или у пратњи других мушкараца. Самим тим могућност осујећења напада била је мања. Па ипак, онда када је установљен овакав терористички образац ствари су почеле да се мењају и жене су подлегле проверама једнако као и мушкарци. Па, ипак, у културама попут Индије и арапској култури прегледање жене ради провера може да изазове велике нелагодности и отпор.

У прилог реченом стоје догађаји из Индије почетком 1990.тих година када је у бомбашком самоубилачком нападу убијен Раџиви Ганди од стране Тамилских тигрова. Али ни тај, као ни наредни бомбашки самоубилачки напади у којима је убијена и председница Шри Ланке Чандрика Кумаратунга 1999.године нису били спречени због предубеђења о искључиво традиционалној улози жена, њиховој немоћи да изведу бомбашки самоубилачки напад, те методе који би требало применити нису биле прихваћене, ни примењене.

Битно је истаћи да традиционална одећа попут бурке и сарија омогућава да се сакрије експлозив што је фантастичан искорак у маскирању жена бомбаша самоубица и корак даље у домишљатости терористичких организација.¹⁹

Користећи жене као бомбаше самоубице изазива се далеко већи фактор изненађења као иницијални детаљ у циљевима терориста. У асиметричном виду ратовања фактор изненађења игра битну улогу у успешности неке акције. Жене терористи у многоме омогућавају тај кључни елемент изненађења. Те, све инвентивније идеје у маскирању и прикривању од на време препознавања жена бомбаша самоубица треба и очекивати.

За резултат успешности утврђује се да су напади које изводе жене далеко смртоноснији од напада који изводе мушкарци.²⁰ С тим да треба истаћи да су највећу успешност у нападима извеле жене терористи припаднице Тамилских тигрова што поред војничке дисциплине и метода које примењује терористичка организација у циљу формирања што успешнијег кадра жене бомбаша самоубице треба нагласити и утицај култура која је жене бомбаше самоубице прихватала са потпуном неверицом и шоком. А управо то изненађење које су жене бомбаше самоубице произвеле друштву које су

¹⁹ O'Rourke, L, What's special about female suicide terrorism?. *Security Studies*, (18), 2009, стр. 681-718.

²⁰ O'Rourke, L, What's special about female suicide terrorism?. *Security Studies*, (18), 2009, стр. 681-718.

таргетирале било је пресудно за учинак терористичке организације Тамилских тигрова. Поред овога, жене бомбаши самоубице припаднице Тамилских тигрова прве су носиле опасаче са динамитом који су под одећом изгледали као труднички стомак.²¹ Овакав вид самоубилачког бомбашког тероризма омогућио је значајне успехе у извођењу терористичких самоубилачких напада, што и јесте један од примарних циљева терористичких организација које у својим редовима имају жене бомбаше самоубице.

У традиционалним друштвима улога жене је подређена мушкарцу и појава жена бомбаша самоубица у традиционалним друштвима изазвала је веома велико изненађење.²² Тако је и настрадао председник Владе Индије и син чувене Индире Ганди, Раџив Ганди. У једном тренутку, док је био изложен интеракцији са народом, жена која је деловала као трудница покушала је да му се приближи, на шта је примарно из безбедносних разлога и реаговала полиција покушавши да је заустави, али је господин Раџив Ганди, очито понесен логиком да је то само безазлена трудница, полицији је дао налог да је све уреду и да му она може прићи, омогућавајући трудној жени да му се довољно приближи, очито дубоко уверен да жена са трудничким стомаком не може бити опасност по њега. Две секунде касније безопасна трудница детонирала је опасач бомбу око свог тела и убила га.

Овај терористички акт најсликовитије говори о моћи коју у извршавању терористичких самоубилачких напада имају жене. Фактор изненађења и неочекивано у многоме их приближава циљу. Управо највећа успешност рата је на страни оних који повлаче непредвидиве потезе. Водећи се овом идејом, терористичке организације користећи жене бомбаше самоубице морбидно добро остварују своје акције.

Жене бомбаши самоубице својим учешћем дају на вредности својој терористичкој организацији и представљају одређену пожељну класу којом се њихове терористичке

²¹ Friedman, M, Female terrorists: martyrdom and gender equality. In I.A.Karawan et al. (Eds.), *Values and Violence*, 2008.(стр. 43-61). Springer Science & Business Media B.V. Government of Srilanka, Permanent Mission of Sri Lanka to the United Nations Office at Geneva, (n.d.). *LTTE in brief*. Преузето са: www.lankamission.org

²² Hulan, R. Y, *Women suicide bombers: An invisible or viable threat*, Canadian Forces College, Toronto, Canada, 2011, стр.19

организације етикетирају као успешне међу другим терористичким организацијама, те се неретко и воде извесна надметања у успешности терористичкин фракција одеђене терористичке организације у којима се успешност мери бројем жена бомбаша самоубица као елитног одреда терористичке организације.²³

Терористи су довољно упућени у моћ медија, посебно западних које користе за ширење својих успеха и застрашивање мета величајући путем медија успех својих чланица у улози жена бомбаша самоубица. Свакако, без медија терористичке организације не би биле у стању да постигну жељени импакт својих напада.²⁴

Жене бомбаша самоубице својим терористичким нападима своје терористичке организације издижу на виши ниво својим делима у свету где се успешност и такмичарско надметање терористичких организација мери што шокантинијим и смртоноснијима делима поготово жена бомбаша самоубица.²⁵ Тиме се отвара још више мотива за регрутацију нових кадрова међу женама које би биле бомбаша самоубице и прави се извесна атмосфера одабраности или почастованости да се буде члан организације познате по женама бомбаша самоубицама. А бити жена бомбаш самоубица представља изузетну част.²⁶

Бомбашки самоубилачки напад је другачији тип од класичног типа самоубиства јер он поред основног циља самоубиства жене бомбаша самоубице у себи носи надјачан осећај алтруизма кроз саможртвовање за виши циљ у односу на самоегзистенцију. Тај виши циљ био националне, политичке или личне природе- типа освета, преузима

²³ Issacharoff, A. The Palestinian and Israeli media on female suicide terrorists In Y.Schweitzer (Ed.), *Female Suicide Bombers: Dying for Equality?* (стр. 43-50). Tel Aviv:The Jaffee Center for Strategic Studies.2006.

²⁴ Pierce, G. *The media's gender stereotype framing of Chechen "Black widows" and female Afghan self-immolators.* Central European University, Budapest, 2011. стр.60

²⁵ Zehni, T, *Turkey and PKK Terrorism.* Naval Postgraduate School, California, 2008, стр.38

²⁶ Hulan, R. Y. *Women suicide bombers: An invisible or viable threat.* Canadian Forces College, Toronto, 2011, стр-2
и

Hudson, R. A. Federal Research Division, Library of Congress, US Government (1999). *The sociology and psychology of terrorism.* 1999. стр.107

доминацију над самоегзистенцијом и природним принципом бомбаша самоубице указујући тиме величину алтруистичке намере у сопственој смрти ка остварењу циљева.

С тим у вези сматра се, такође, да бомбашки самоубилачи тероризам показује извесне алтруистичке црте самим тим што се живот даје за виши циљ терористичке организације којој бомбаш самоубица припада.²⁷

Па, ипак, било би површно и нетачно рећи да су жене бомбаша самоубице самосталне у свом терористичком испољавању. Иза њих стоје њихове терористичке организације које их заправо свим својим методама спремају на жртвовање због циља.

Овакав поглед на жене бомбаше самоубице баца сенку немоћи, одсуства сопствене воље у одлучивању и потпуну преданост својој терористичкој организацији у којој је само још једна жртва поред многих које ће својим бомбашким нападом повести у смрт. Али, управо ову моћ самоубилачког бомбашког напада терористичке организације и користе јер је управо степен бруталности највиши могућ у извођењу самоубилачког терористичког напада.

Рад са женама бомбашима самоубицама у терористичким организацијама поред физичких припрема укључује и значајне идеолошке, мотивационе и психолошке методе који би жену која треба да изведе бомбашки самоубилачки напад и довела у стање потпуне спремности за терористички самоубилачки напад.²⁸ Терористичке организације су брзо увиделе предност такве борбе и уложиле потребна средства да би се број жена бомбаша самоубица повећао.

Популарност жена бомбаша самоубица је толико порасла да се терористичке организације готово утркују која ће бити лидер у броју жена бомбаша самоубица. Врло често се сличне терористичке групе на истом простору и са истим циљем борбе међусобно надмећу подацима о женама бомбашима самоубицама које имају у својим јединицама како би надмашиле једна другу, те утрка за женама бомбашима самоубицама бива примарнија од многих других концептуалних ставки које идеологију терористичке организације и одржавају у животу. На основу овог стиче се утисак да су и сами лидери

²⁷ Riaz, H, *What Motivates the Suicide Bombers?*, Yale Center for the Study of Globalization, USA, 2009. стр- 125.

²⁸ Gordon, H, *The Suicide Bomber: Is it a Psychiatry Problem?* Psychiatry Bulletin, 26, 2002, стр. 285-287.

терористичких организација зесењени постигнућима жена бомбаша самоубица, те спектакуларност извођења и успешности бомбашког напада жене самоубице изазива исти степен изненађења са обе стране.

Пример овога били би Фатах и Хамас који су у интервалу од две године ушли у утрку за жене бомбаше самоубице, те је и духовни лидер Хамаса Ахмед Јасин две године касније, о чему је већ било речи, чак и променио реторику и претходну осуду коришћења жена преокренуо у позив жена у помоћ мушкарцима у цихаду.²⁹

Оваквих и сличних реторичких и фактичких момената тероризам као вид асиметричног рата у свом историјском корпусу има довољно да се назове бруталним.

Мотиви жена за приступање терористичким организацијама у улози бомбаша самоубица

Свака епоха има своја обележја како у свим осталим питањима, тако и по питању тероризма. Политички и идеолошки фактори су пресудни мотиви којима се руководе жене које приступају терористичким организацијама као бомбаша самоубице.

На саме мотиве за приступање жена терористичким бомбашким нападима утичу како дешавања у свету, тако и односи сила према њиховој заједници, затим промене које утичу на њих директно или индиректно угрожавајући интегритет и права њихове заједнице, народа или политичког опредељења.

²⁹ Friedman, M, Female terrorists: martyrdom and gender equality. In I.A.Karawan et al.(Eds.), *Values and Violence*, Springer Science & Business Media B.V. 2008, (стр. 43-61).

Последње две деценије најистакнутији мотиви жена за приступање терористичким акцијама су: аномија, мучеништво, освета, бол, гнев и бес због неправде, материјална корист која се обећава породицама након смрти жене бомбаша самоубице, идеологије, друштвени углед, осећај виктимизације, патриотизам, неиспуњен живот, осећај јавне понижености, ратни маркетинг, потреба за авантуризмом, патолошка потреба за стварањем непријатеља, лични разлози за уписивање свог имена у историју и многи други.

Кључно у прикључивању жена бомбашком самоубилачком нападу је својеврсна дезинтеграција личности и идеала у којима се живело до тренутка када је наступила та одређена дезинтеграција личности која је неповратно урушила особу без могућности икакве друге њене манифестације до терористичког самоубилачког напада. Оно што је маркантно за самоубиство у бомбашком терористичком нападу је пројекција колективне свести терористичке организације на поступање појединца у самоубилачком чину. Те, и сам чин самоубиства нема за примарни циљ смрт мета терористичког напада и самоубице већ далеко дубљи смисао чија је сврха преношење идеолошке поруке терористичке организације на бруталан начин, а сам утисак на јавно мњење траје и након тероризма извршеног самоубиством жене у бомбашком нападу и свих последица напада, нарочито у виду жртава. Жене бомбашки самоубице увек делују у складу са организацијом у име које остварују бомбашки напад. И то је увек поред њиховог учешћа колективно организована ситуација.

Оно што би било занимљиво истаћи је и велика заблуда да самоубилачке терористичке нападе извршавају жене које су ментално оболеле.³⁰ Чињеница да је за овакав вид акције неопходна пуна пажња личности и доследност у потупцима како би се бомбашки самоубилачки терористички акт спровео што успешније оповргава могућност да би у њему могла бити ангажована особа која је ментално лабилна.

Поред тога, терористичке организације у својој организацији имају лобистички систем путем ког процењују који чланови би били погодни за извршење самоубилачког терористичког напада и у складу са проценама настављају да раде са регрутованим женама којима се посвећује већа психолошка пажња него осталим члановима терористичке организације управо због индоктринације коју жена бомбаш самоубица

³⁰ Gordon, H, The Suicide Bomber: Is it a Psychiatry Problem? Psychiatry Bulletin, 26, pp. 2002, 285-87.

прихвата, те даљи рад на учвршћивању ставова и постулата због којих је жена одлучена за такав чин. Финални избор лидера терористичке организације своди се на почаст „изабранима“ јер је сам чин одабира већ јасно импликована посебност и супериорност жена самоубица у односу на све друге чланове.³¹ С друге стране, у женама бомбашима самоубицама јавља се извесан осећај посебности и части да су баш оне одабране.

Ако је бомбашки самоубилачки тероризам круна тероризма, онда би жене биле украси те круне као бљесак који оставља далеко јачи емоционални утисак на посматраче по степену неморала, бруталности и трагичности догађаја. Свакако, и много пута наглашено, један од најопаснијих феномена по мир и безбедност у свету.

Током 1970.година терористичке организације лево орјентисане и жене које су биле њихове чланице водиле су се идејом о политичким променама насиљем. Дакле, њихови мотиви су били политичке природе. У свим групама у то време жене су имале водећу улогу. С друге стране жене које су се појавиле као бомбаша самоубице мотивисане националним или религијским факторима су новији феномен.

Улога жене бомбаша самоубице мотивисане националним или религијским питањима је далеко опасније од било које лидерске позиције жена које су биле на водећим позицијама 1970.тих година мотивисане жељом за политичким променама. Овде је утицај за таквом променом у мотивима могло да игра пуно разлога: фамилијарни разлози, потреба за променом, пријатељство, припадност групи, идеологија, љубав, или су на жалост неке од њих биле приморане да изведу бомбашке нападе мимо своје воље.³²

Рецимо, жене бомбаша самоубице у Чеченији познате као „Црне удовице“ у самоубилачке нападе иду да би осветиле своје мужеве, у Шри Ланки припаднице Тамилских тигрова имају више разлога за учествовање- типа страх од тортуре и насиља којем би биле изложене, осећај еманципације, национална уверења, освета, породични

³¹ Hoffman, B. & McCormick, G.H, Terrorism, Signalling, and Suicide Attack. *Studies in Conflict and Terrorism*. 27, no. 4, London, 2004, стр. 243-81.

³² Herrera, N., & Porch, D. 'Like going to a fiesta' – the role of female fighters. *Small Wars & Insurgencies*, London, 19(4), 2008, стр.609-634.

разлози.³³ Мотиви приступања терористичким организацијама су различити у различитим терористичким организацијама.

Тероризам 1970.тих година вођен левичарском идеологијом привлачио је присталице те идеологије. Гудрун Енслин и Улрике Мајнхоф имале су запажену и значајну улогу у друштвеним и комунистичким круговима. Вео над њиховим личностима надвио се попут две по карактеру, енергији и предузимљивости претече модерних жена терориста. Гудрун Енслин је првобитно била члан социјалне студентске уније СДС, пре него што је постала члан РАФ-а. Еволуција њене личности упућује на реакциону свест и невољност мирења са актуелним стањем које у складу са својим идеалима може бити измењено.

С друге стране Улрике Мајнхоф се бавила издаваштвом периодике у Хамбургу имајући подршку свог супруга комунисте и Источне Немачке комунистичке партије.³⁴ И њена личност би могла да се подведе у предсамоубилачке иконе имајући у виду одлучност и преданост идеалима.

Многе муслиманке у Палестини чији су самоубилачки напади осујећени и оне касније саслушане изјавиле су да им је намера била да протерају Израел са својих територија и врате своју земљу пропагирајући националне идеје.³⁵ У исламу заштита народа, националности и вере продужена је заштита дома и породице.³⁶ У Чеченији се такође сматрало часним позивом учествовање у терористичким нападима од стране жена у име независности Чеченије.

³³Wang, P, Women in the LTTE: Birds of freedom or cogs in the wheel?. *Journal of Politics and Law*, 4(1), New York, 2011, стр. 100-108.

³⁴ Becker, J. Case Study on Federal Germany. In D. Carlton & C. Schaerf (Eds.), *Contemporary Terror - Studies in Sub-State Violence* London: The Macmillan Press Ltd. 1981. стр.127-129.

³⁵ Schweitzer (Ed.), *Female Suicide Bombers: Dying for Equality?*, The Jaffee Center for Strategic Studies, Tel Aviv, 2006, стр.43- 50

³⁶ Dearing, M. P, *Agency and structure as determinants of female suicide: A comparative study of three conflict regions*, Naval Postgraduate School, California, 2009, Стр.58

Поред улоге бомбаша самоубица, жене су истовремено имале и друге лакше улоге у нападима. Жене бомбаша самоубице су приступале Тамилским тигровима како би добиле културолошку слободу коју им је нарушена од стране власти Шри Ланке.

Женама у којима је превладао осећај испољавања и доживљаја слободе кроз терористичку организацију Тамилски тигрови дала је даљег подстрека за све смелија дела, те ослобођење кроз чланство и самоубилачке терористичке нападе, стога и није случајан назив за њих „Птице слободе“³⁷.

У редовима Тамилских тигрова жене су имале једнак статус као и мушкарци, једнако тренирале, једнако подносиле напоре и сва задужења, стога није било разлике у половима. Еманципација жена и њихово ослобађање такође су имали удела у мотивима који су стимулисали жене да се придруже Радничкој партији Курдистана.³⁸

Такође је могуће да су економски разлози били мотив за приступање жена самоубилачким терористичким нападима у нади да ће побећи од сиромаштва и обезбедити бољи стандард за своје породице које остају иза њих.

FARC је одличан пример организације која је материјално стимулисала своје чланове. Ова терористичка организација женама је нудила плату од 350 долара док је у то време плата у војсци Колумбије била 250 долара.³⁹

Па, ипак, освета је најјачи мотив који се јавља у приступању жена терористичким организацијама у улози бомбаша самоубице. Потреба да се освети лични губитак или губитак породице постаје примарни мотив жена бомбаша самоубица.

У многим случајевима те жене су и саме жртве насиља, силовања и тортуре. „Црне удовице“ у Чеченији су одличан пример осветничких одреда у које су приступале као

³⁷ Gunawardena, A. (2006). Female black tigers: A different breed of cat? In Y. Schweitzer (Ed.), *Female Suicide Bombers: Dying for Equality?*, The Jaffee Center for Strategic Studies. Tel Aviv, 2006, стр. 81-90

³⁸ Dryaz, M. S, *Women and nationalism: How women activists are changing the Kurdish*, École des hautes études en sciences sociales, Paris, France, 2006

³⁹ Hudson, R. A. Federal Research Division, Library of Congress, US Government, *The sociology and psychology of terrorism*, 1999, стр.106.

бомбаша самоубице како би осветиле своје мужеве које су изгубиле у грађанском рату.⁴⁰ У традиционалним друштвима попут оног у Чеченији удовиштво је готово фатално за жену јер је искључује из друштвеног живота тиме јој дословно елиминишући све могућности за нормалан живот упућујући је на непродуктивног и одбаченог члана друштва који смрћу мужа и постаје.⁴¹

У оваквом концепту, излаз у терористичку организацију којом ће извршити терористички самоубилачки напад поред освете изазива се и одређена доза сврсисходности жене које су у том друштву постале удовице, те и њихов допринос њиховој заједници.

Породичне везе чине значајну улогу у приступању жена терористичким организацијама у улоге бомбаша самоубице. Уколико су очеви, браћа, стричеви и ујаци чланови неке терористичке организације, могућност да жена која је са њима у сродству приступи самоубилачком бомбашком тероризму је већа. Тиме, у оквиру психолошке равни терористичког универзума, одређена породица добија и значајну част у редовима терористичке организације, те се узима за светао пример другима као жртва одређене породице која је изнедрила не само мушке, већ и женске чланове и то у улози бомбаша самоубице. Овим се прави извесан маркетиншки трик, вид менталне манипулације у циљу врбовања којим терористичке организације стимулишу жене да се придруже својим мушким члановима породице у борби кроз самоубилачки тероризам.

Постоје две опције за овакав вид мотива у приступању терористичким организацијама у циљу извршења бомбашких самоубилачких напада. Први мотив је усклађен са њиховом повезаношћу са мушким члановима своје породице. Својом браћом, мужевима, очевима који су већ чланови те терористичке организације. На пример, жене Маоисти се удају за мужеве који су чланови терористичке организације и самим браком и оне постају чланови те терористичке организације са могућношћу да се развију у тој организацији у складу са својим жељама и карактерним особинама, те и лидерство и

⁴⁰ Speckhard, A., & Akhmedova, K, Black widows: The Chechen female suicide terrorists. In Y. Schweitzer, *Female Suicide Bombers: Dying for Equality?*, The Jaffee Center for Strategic Studies. TelAviv, 2006, стр.63- 80.

⁴¹ Bloom, M. *Dying to kill: Devising a theory of suicide terror*. Harrington workshop on Terrorism, University of Cincinnati, 2005. стр-128

позиција главних актера није редак случај.⁴² Такође, и у шпанској ЕТА имамо појаву да су жене у организацију ушле преко пријатеља или чланова породице.⁴³ Други је и далеко значајнији када жене улазе да освете своје погинуле мужевем браћу и очеве, као што је случај са „Црним удовицама“ у Чеченији.

Каткад се дешава да су жене приморане да искључиво бомбашким самоубилачким чином сперу срамоту породице и породичног имена, те се одређен број жена одлучује за самоубилачке бомбашке нападе ради очувања части породице и породичног имена које је веома значајна ставка у исламским државама. Углавном, предлог о оваковом учешћу у терористичким организацијама жене и добијају од најближих мушких чланова породице: мужева, очеве, браће.

Насилне методе као што су емотивно уцењивање или прикључивање жена терористичким организацијама под присилом представљају један од значајних метода за њихово одлучивање за самоубилачке бомбашке нападе.

Постоје докази широм света који говоре у прилог чињеници да се жене прислно регрутују као бомбаши самоубице. Етнички конфликти попут оних у Шри Ланки често мотивишу жене да се прикључе терористичким организацијама као бомбаши самоубице из страха да на неки начин не заврше као жртве једне или друге стране.

Емоционално уцењивање је чест пример регрутовања жене у Палестини. Није редак случај да младе жене буду обмануте на причу о љубави где када већ дубоко уђу у везу са својим партнерима схвате да је све била лаж, те након тортура и силовања и под притиском претњи да ће бити изложене друштвеном презиру и руглу, те суочене са потпуним одбацивањем заједнице бивају онемогућене да било шта друго ураде до да прихвате улогу жена бомбаша самоубица.

⁴² Deshpande, V, Woman known for beauty, terror led Gadchiroli Naxal attack. *The Indian Express*. 2009. Преузето са:

<http://www.indianexpress.com/news/woman-known-for-beauty-terror-led-gadchirolinaxal-attack/527955/>

⁴³ Hamilton, C, The gender politics of political violence: Women armed activists in ETA. *Feminist Review*, (86), 2007, стр.132-148

Такође, чест је случај подле манипулације кроз период анализе личности ради утврђивања потреба неке жене. Те жене, заправо постају жртве бруталне експлоатације. Бивају преварене да ће бити ослобођене живота који желе да промене, али се у реалности дешава сурова истина терористичке агенде пред којом нема никакве части до оне која се вреднује у самој терористичкој организацији, стога након силовања и тортуре, сломљеног духа и уништене воље за животом, жене жртве прихватају оно о чему највероватније никад нису ни размишљале, те се, као једина опција до сопствене смрти као прекида мука показује рационални избор регрутација у редове жена бомбаша самоубица.⁴⁴

У таквим друштвима као и сломом личности након злостављања, силовања и тортуре смрт сама по себи је вид ослобађања, а смрт у бомбашком самоубилачком нападу и једини вид смрти који је могућ у тим околностима.

Преглед перспективе жена бомбаша самоубица

Касних 2000.тих све више се повећава број жена бомбаша самоубица у Ираку које су експоненти подгрупа у оквиру терористичке организације Ал Каида.⁴⁵ Мишљења неких научника⁴⁶ се деле и они сматрају да конзервативна друштва попут Авганистана неће

⁴⁴ Israel Ministry of Foreign Affairs, *Blackmailing young women into suicide terrorism*. 2002,

Преузето са:

[http://www.mfa.gov.il/MFA/Government/Communiques/2003/Blackmailing Young Women into Suicide Terrorism -.htm](http://www.mfa.gov.il/MFA/Government/Communiques/2003/Blackmailing%20Young%20Women%20into%20Suicide%20Terrorism-.htm)

Стр. 210

⁴⁵ Niva, S, *Behind the surge in Iraqi women suicide bombers*. 2008, Преузето са:

http://www.fpi.org/articles/behind_the_surge_in_iraqi_women_suicide_bombers

⁴⁶ Dearing, M. P, *Agency and structure as determinants of female suicide: A comparative study of three conflict regions*. Naval Postgraduate School, California, 2009.

Reuter, K. P, *Why Not use women?:An examination of the conditions under which an*

имати нагли пораст појаве жена самоубица у бомбашким нападима због јачине традиционалних вредности које су веома чврсте у том друштву, док рецимо у Ираку тај искорак се десио управо због климавог односа традиције и модерног⁴⁷. Што даљом анализом имплицира аномију као један од окидача за приступање жена самоубилачким терористичким нападима.

На основу свих фактора који су наведени као основ за појаву жена бомбаша самоубица, постоји разумно убеђење да ће се напади жена бомбаша самоубица у будућности непрекидно увећавати.⁴⁸

Жене приступају терористичким организацијама као бомбаши самоубице из економских, етничких, личних, психолошких, емотивних, политичких разлога, као и због освете. Припаднице Тамиских тигрова немају исте мотиве као жене у Чеченији нпр. Прве се боре за територију, док друге иду у осветничке нападе. Њихови модалитети уколико се не сузбију имају логичан след инерције даљег развоја и еволуције.

Узроци који доводе до тога да жене приступе терористичким организацијама као жене самоубице зависе од саме личности жене као и од саме терористичке организације.⁴⁹ Тамилске тигрице су вођене националним разлозима, док су жене у Чеченији вођене религијским фактором који се манифестује у виду освете за погинуле мушкарце.

Значајно је поменути да жене у традиционалним друштвима попут Палестине, Индије и Шри Ланке у цивилном животу не завредњују никакав статус од стране мушкараца, док жене које приступе терористичким организацијама од стране мушкараца у

Islamic terrorist organization will employ female suicide terrorism.

Georgetown University, Washington D.C, 2011.

⁴⁷ Eisenstadt, M., & White, J, *Assessing Iraq's Sunni Arab insurgency.* (Vol.50).Washington D.C: Washington Institute for Near East Policy. 2005, Стр8

⁴⁸ Suttan, M. L, *The rising importance of women in terrorism and the need to reform counterterrorism strategy,* Advanced Military Studies Program, United States Army Command and General Staff College, Kansas, 2009, стр.20 ; Zedalis, D.D, *Female Suicide Bombers,* U.S. Army War College, Carlisle, 2004, .стр.17

⁴⁹ Reuter, K. P, *Why Not use women?:An examination of the conditions under which an Islamic terrorist organization will employ female suicide terrorism.*

Georgetown University, Washington D.C, 2011

тим организацијама имају поштовање исто као и мушки чланови терористичке организације. Овај податак говори у прилог еманципацији жена и њиховом социјалном ослобађању кроз приступање терористичким организацијама у улоге бомбаша самоубице.

Еволуција жене од њене занемарене, неприметне и безначајне улоге и личности у цивилном друштву која је доминацијом мушкараца истискује ка идеји о ослобађању и усмерава ка тероризму у терористичкој организацији даје јој пуну моћ испољавања, вредновање и поштовање мушкараца, прихватање као једнако вредне, каткад и вредније у односу на мушке чланове на основу постигнућа.

Овакав искорак много говори у прилог еволуцији личности и личним разлозима за приступање жена терористичким организацијама у улози жена бомбаша самоубица.

У Индији успешност жена у самоубилачким терористичким акцијама је већа у односу на терористичке акције које изводе мушкарци и број жена у самој организацији је већи у односу на мушкарце. Поред тога, рецимо, Централни комитет Маоиста као кључно тело у ком се спроводе одлуке лидера организације се поред осталог бави и питањима жена, те су високи чланови овог тела окружени само женама које брину за њихову безбедност.

У терористичкој организацији Тамилски тигрови у Шри Ланки, учешће жена које се зову „Птице слободе“ је симболичан назив за њихово ослобађање од стереотипних улога након приступања овој терористичкој организацији. Ове жене које чине готово 30% чланова ове терористичке организације ни по чему се не одвајају од мушкараца и у свим видовима борбе показују импозантне резултате у борби против безбедносних јединица Шри Ланке.

Оно што буди пажњу и забрињава је чињеница да све више жена из патријархалних средина приступа терористичким самоубилачким нападима. Чврста убеђеност у непроменљивост судбине жена у традиционалним друштвима свакако је одиграла своју улогу у њиховој самоопредељености за искорак ка самоубилачком тероризму у које су се упустиле оповргавајући своју безличност, неспособност, безначајност.

Иако је у питању тероризам, те је сентименталност једина искључена призма посматрања, неопходно је ипак нагласити да жене бомбаши самоубице у терористичким нападима служе као потрошна роба организација у име чијих циљева извршавају терористичке нападе.

Трагичност поред оне видљиве је и у чињеници да жене које беже у самоубилачке терористичке нападе неретко се сусрећу у самим терористичким организацијама са истим оним проблемима због којих су и приступиле оваквом виду борбе.

Њихово приступање терористичким организацијама онемогућава им ресоцијализацију након напуштања терористичке организације, те се неки број жена одлучи за самоубилачки бомбашки напад као решење своје безизлазне ситуације.

Овакве околности су неретко намерно направљене у терористичким организацијама управо из разлога да би се и формирао кадар који је неопходан за оне акције које би извеле жене бомбаши самоубице.

Инерција женског самоубилачког тероризма надаље

Значајно је закључити да иако су мушкарци лидери терористичких организација, данас све више ушећа у самоубилачким терористичким акцијама имају жене. Популарност овог феномена у терористичким организацијама непрекидно нараста.

Стереотипизација као класичан вид размишљања и доводи до значајног успеха жена терориста у својим актима. Оног тренутка када се стереотипи занемаре веће су шансе да се кадрови за самоубилачке нападе препознају ради осујећења њихових акција.

Осим тога, жене имају све интензивнију улогу у самоубилачком тероризму због чињенице да су самоубилачки терористички напади које изводе жене далеко смртоноснији

од оних које изводе мушкарци. То би био веома значајан разлог за њихову све већу ангажованост од стране лидера терористичких организација.

Такође, фактор изненађења као један од кључних у тероризму када су у питању жене бомбаши самоубице упућује на инерцију све већег нарастања овог феномена.

Традиционална родна подела улога и шок пред самоубилачким терористичким нападом који извршавају жене свој пун циљ добија кроз медијску пажњу која и јесте део циља терористичких организација с намером ширења страха, осећаја небезбедности, нарушавања нормалног живота и уношења панике међу људе. Иако су управо медији ти који пласирају појаву жена у самоубилачком тероризму као новији феномен, он је релативно нов за традиционална друштва попут исламских заједница на Блиском истоку и Индију у којима су жене стереотипно везане за породицу, обавезе око деце, истакнуте личне скромности и жртвовања за дом и породицу, те тихе и неприметне у јавном животу, али као феномен постоји веома дуго, највероватније колико и сам тероризам чији почетак је везан за почетак историје људског друштва.

Разлог за касније приступање жена у самоубилачки тероризам у односу на мушкарце у тим улогама управо сугерише о еволуцији тероризма и појаву жене као новог оружја терористичког апарата у сегменту самоубилачких бомбашких напада.

Литература

- Becker, J. Case Study on Federal Germany. In D. Carlton & C. Schaerf (Eds.), *Contemporary Terror - Studies in Sub-State Violence* London: The Macmillan Press Ltd. 1981. стр.127-129.
- Бошкович, М, *Криминалистика методика*, Полицијска академија, Београд, 1998, стр. 54.
- Bloom, M. *Dying to kill: Devising a theory of suicide terror*. Harrington workshop on Terrorism, 2005. стр-128
- Crenshaw, M, *Explaining Suicide Terrorism: A Review Essay*, Security studies 16, Taylor and Francis Group, USA 2007
- Cunningham, Karla, *Countering Female Terrorism*, Rand Corporation, Pittsburgh, Pennsylvania, 2007.
- Davis, J. *Women and Radical Islamic Terrorism: Planners, perpetrators, patrons?*, Strategic Datalink, Ontario : The Canadian Institute of Strategic Studies, 2006.
- Dearing, M. P, *Agency and structure as determinants of female suicide: A comparative study of three conflict regions*. Naval Postgraduate School, California, 2009.
- Deshpande, V, Woman known for beauty, terror led Gadchiroli Naxal attack. *The Indian Express*. 2009. Преузето са:
<http://www.indianexpress.com/news/woman-known-for-beauty-terror-led-gadchirolinaxal-attack/527955/>
- Dryaz, M. S, *Women and nationalism: How women activists are changing the Kurdish*, École des hautes études en sciences sociales, Paris, France, 2006
- Durkheim, Emile, *Suicide*, Routledge, London, 2002

- Eisenstadt, M., & White, J, *Assessing Iraq's Sunni Arab insurgency*. (Vol.50).Washington D.C: Washington Institute for Near East Policy. 2005
- Friedman, M, Female terrorists: martyrdom and gender equality. In I.A.Karawan et al. (Eds.), *Values and Violence*, 2008.(срп. 43-61). Springer Science & Business Media B.V. Government of Srilanka, Permanent Mission of Sri Lanka to the United Nations Office at Geneva, (n.d.). *LTTE in brief*. Преузето са:

www.lankamission.org

- Gordon, H, The Suicide Bomber: Is it a Psychiatry Problem? *Psychiatry Bulletin*, 26, pp. 2002, 285-87.
- Gentry C.E. and Sjoberg, L, *Women, Gender and Terrorism*, The University of Georgia, Atalanta, GA, 2001
- Gunawardena, A. (2006). Female black tigers: A different breed of cat? In Y. Schweitzer (Ed.), *Female Suicide Bombers: Dying for Equality?* , The Jaffee Center for Strategic Studies. Tel Aviv, 2006
- Gunarathna, Rohan, *Countering Extremism*, Imperial College Press, London. 2013.
- Hamilton, C, The gender politics of political violence: Women armed activists in ETA. *Feminist Review*, (86), 2007
- Herrera, N., & Porch, D. 'Like going to a fiesta' – the role of female fighters. *Small Wars & Insurgencies*, 19(4), 2008
- Hoffman, B. & McCormick, G.H, Terrorism, Signalling, and Suicide Attack. *Studies in Conflict and Terrorism*. 27, no. 4, 2004.
- Hudson, R. A. Federal Research Division, Library of Congress, US Government, *The sociology and psychology of terrorism*, 1999.
- Hulan, R. Y. *Women suicide bombers: An invisible or viable threat*. Canadian Forces College, Toronto, 2011.
- Israel Ministry of Foreign Affairs, *Blackmailing young women into suicide terrorism*. 2002,

Преузето са:

[http://www.mfa.gov.il/MFA/Government/Communiques/2003/Blackmailing Young Women into Suicide Terrorism -.htm](http://www.mfa.gov.il/MFA/Government/Communiques/2003/Blackmailing%20Young%20Women%20into%20Suicide%20Terrorism-.htm)

- Issacharoff, A. The Palestinian and Israeli media on female suicide terrorists In Y.Schweitzer (Ed.), *Female Suicide Bombers: Dying for Equality?* (срп. 43-50). Tel Aviv:The Jaffee Center for Strategic Studies.2006.
- Ness, Sally Ann, *Tourism. Terrorism: the landscaping of consumption and the Darker Side of Place*, American Ethnologist, New York, 2005.
- Niva, S, *Behind the surge in Iraqi women suicide bombers*. 2008, Преузето са: http://www.fpif.org/articles/behind_the_surge_in_iraqi_women_suicide_bombers

- O'Rourke, L, What's special about female suicide terrorism?. *Security Studies*, (18), 2009.
- Pierce, G. *The media's gender stereotype framing of Chechen "Black widows" and female Afghan self-immolators*. Central European University, Budapest, 2011.
- Regular, A., Hamas leader: jihad is an imperative for women too. 2004.
Haaretz. Преузето са: <http://www.haaretz.com/printedition/news/hamas-leader-jihad-is-an-imperative-for-women-too-1.110997>
- Reuter, K. P, *Why Not use women?:An examination of the conditions under which an Islamic terrorist organization will employ female suicide terrorism*. Georgetown University, Washington D.C, 2011.
- Riaz, H, *What Motivates the Suicide Bombers?*, Yale Center for the Study of Globalization, USA, 2009
- Suttan, M. L, *The rising importance of women in terrorism and the need to reform counterterrorism strategy*, Advanced Military Studies Program, United States Army Command and General Staff College, Kansas, 2009.
- Speckhard, A., & Akhmedova, K, Black widows: The Chechen female suicide terrorists. In Y. Schweitzer (Ed.), *Female Suicide Bombers: Dying for Equality?*, The Jaffee Center for Strategic Studies. TelAviv, 2006.
- Schweitzer (Ed.), *Female Suicide Bombers: Dying for Equality?* , The Jaffee Center for Strategic Studies, Tel Aviv, 2006.
- Sjoberg, L. and Gentry, E Caron, *Mothers, monsters, whores: Women's violence in global politics*, Zed Books Ltd, London, 2007.
- Симеуновић Д, *Тероризам*, Едиција Кримен, Београд ,2009
- Симеуновић Д, *Политичко насиље* , Радничка штампа,Београд, 1989
- Wang, P, Women in the LTTE: Birds of freedom or cogs in the wheel?. *Journal of Politics and Law*, 4(1), 2011
- Zedalis, D.D, *Female Suicide Bombers*, U.S. Army War College, Carlisle, 2004.
- Zehni, T.*Turkey and PKK Terrorism*. Naval Postgraduate School, California, 2008.

